

Podle

kalkatského vydání

Macnaghtenova z let 1839-1842

se zřením k tisku bulackému

z r. 1279 h.

z arabštiny

přeložil

FELIX TAUER

NAKLADATELSTVÍ

ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

PRAHA 1958

CH VÁLA BOHU, PÁNU SVĚTŮ VEŠKERÝCH,
A POŽEHNÁNÍ A POKOJ PÁNU POSLANÝCH, NAŠEMU PÁNU
A NAŠEMU MISTRU MUĤAMMADU, NECHŤ ŽEHNÁ MU BŮH
A DÁ MU POKOJ A POSKYTNE MU SPÁSY A POŽEHNÁNÍ,
JIMIŽ POVŽDY BUDE OBDAŘEN,
JEŽ UTKVÍ NA NĚM AŽ PO SOUDNÝ DEN!

﴿A DÁLE:﴾

ZAJISTĚ BĚHY ŽIVOTA PŘEDCHOZÍCH
SE STALY NAUČENÍM POZDĚJŠÍCH,
ABY ČLOVĚK VÝSTRAŽNĚ PŘÍKLADY UHLÍDAL,
KTERÉ JINĚMU SE PŘIHOVDILY, Z NICH PAK VÝSTRAHU SI VZAL
A DĚJI PŘEDCHOZÍCH NÁRODŮ SE OBÍRAL
A TÍM, CO SE JIM ZBĚHLO, ODSTRAŠIT SE DAL.
BUĎ SLÁVA TOMU, KDO UČINIL DĚJE PŘEDCHOZÍCH
NAUČENÍM LIDÍ POZDĚJŠÍCH!

﴿K ONĚM PAK NAUČENÍM﴾

NÁLEŽÍ POHÁDKY, KTERÉ JSOU POJMENOVÁNY
TISÍCEM A JEDNOU NOCÍ,
A CO JE V NICH ZE ZNAMENITÝCH BĚHŮ ŽIVOTA A PŘÍKLADŮ.

POHÁDKA O KRÁLI ŠAHRIJÁROVI A JEHO BRATRU KRÁLI ŠAHZAMÁNOVI

Vypravuje se) — a Bůh je Svého taje nejznalejší a nejmoudřejší a nejmocnější a nejštedřejší a nejdobrotivější a nejmilosrdnější — o tom, co se dávno dělo a z dějů národů předcházelo, že v čase, jenž dávno konec vzal, a v zašlém věku a době kraloval z králů sásánovských jeden král, jenž na ostrovech indických a čínských panoval a měl vojsko a stráže tělesné a služebnictvo a komonstvo nesčetné. A měl dva syny, jeden z nich ve věku již pokročil, kdežto druhý ještě mladý byl. A oba byli hrdinní rytíři, ale ten starší byl rytířštější než mladší a již zemi kraloval a mezi poddanými spravedlivě soudcoval a lid jeho země a jeho království ho miloval. A jmenoval se král Šahrijár a jeho mladší bratr se jmenoval král Šahzamán a byl králem perského Samarkandu.

A oni dleli neustále ve svých zemích, an byl každý ve svém království, panuje spravedlivě svým poddaným. A byli v tomto stavu neustále po dobu dvaceti let na vrcholu štěstí a radosti. Tu zatoužil ten starší král po svém mladším bratru, rozkázal tedy svému vezírovi, aby se vydal na cestu k jeho bratru a přivedl ho. I odpověděl mu: »Slyším a poslouchám.« A bral se cestou, až tam dospěl ve zdraví a vešel k jeho bratru a vyřídil mu pozdrav a pověděl mu, že jeho bratr po něm touží a přeje si, aby ho navštívil. On pak mu odpověděl: »Slyším a poslouchám.« A přichystal se na cestu a dal vypravit své stany a velbloudy a mezky a služebnictvo a tělesné stráže a ustanovil svého vezíra vladařem ve své zemi a vyjel, směřuje k zemi svého bratra. Když pak nastala půlnoc, vzpomněl si na nějakou věc, kterou zapomněl ve svém zámku. I vrátil se a vešel do svého zámku, tu našel svou manželku ležící na jeho lůžku, ana objímá nějakého černého otroka. Když pak uzřel tuto věc, zčernal mu svět před tváří a on si řekl v duchu: »Jestliže se stala tahle věc, když jsem ještě ani neopustil město, jakpak si bude počínat tato proklatá žena, když budu vzdálen u svého bratra nějakou dobu?« Potom vytasil meč a udeřil oba a zabil je na lůžku a vrátil se v téže chvíli a rozkázal vyrazit a bral se cestou, až dospěl k městu svého bratra.

Když pak se přiblížil k jeho městu, vypravil k svému bratru posly se zvěstí o svém příchodu. Ten pak mu vyšel v ústrety a pozdravil ho a radoval se z něho nanejvýše a dal mu vyzdobit město a usedl s ním, aby si pohovořil a se potěšil. Tu si vzpomněl král Šahzamán na to, co se stalo s jeho manželkou, i zmocnil se ho přílišný žal a zbledla mu barva a zesláblo mu tělo. Když pak ho jeho bratr uzřel v tomto stavu, minil v du-

chu, že je to proto, že opustil svou zemi a své království, i ponechal ho jemu samému a netázal se na to.

Potom jednoho dne mu řekl: »Bratře můj, já vidím, že ti zesláblo tělo a zbledla ti barva.« On pak mu pravil: »Bratře můj, já mám v nitru ránu.« Ale nepověděl mu o tom, co viděl, že učinila jeho manželka. I řekl mu: »Já chci, abys vyjel se mnou na lov a honbu, snad se ti rozveselí mysl.« Ale on to odmítl. I odjel jeho bratr na lov sám. A v zámku králově byla okna, jež hleděla do zahrady jeho bratra. I vyhlédl, a hle, brána zámku se otevřela a z ní vyšlo dvacet otrokyň s dvaceti černými otroky, a žena jeho bratra, vynikající krásou a půvabem, kráčela mezi nimi, až dospěly k bazénu s vodotryskem a svlekly si šaty a usedly s těmi otroky. A hle, žena králova zvolala: »Mas'úde!« Tu přišel k ní černý otrok a objal ji a ona objala jeho a padl na ni a taktéž učinili ti černí otroci s těmi otrokyněmi a nepřestali se líbat a se objímat a spolu lehat a se milkovat, až se den schýlil ke konci. Když pak to uzřel králův bratr, řekl si v duchu: »Při Bohu, moje zkouška je lehčí, než tato zkouška!« A hned se rozptýlily žárlivost a žal, které měl v sobě, a on pravil: »Tohle je hroznější než to, co mně se zběhlo!« A neustal jísti a píti.

A poté přišel jeho bratr z cesty, i pozdravili se navzájem a král Šahrijár pohleděl na svého bratra, krále Šáhzamána, a viděl, že se mu vrátila barva a zčervenala mu tvář a že se jal jísti s chutí, ač dříve jedl málo. I řekl mu jeho bratr, ten starší král: »Bratře můj, viděl jsem tě bledé barvy a tváře, ale nyní se ti už vrátila barva. Pověz mi tedy, co se s tebou stalo!« On pak mu pravil: »Co se týká toho, jak se mi změnila barva, o tom se ti zmíním, ale promiň mi, abych ti povídal o tom, jak se mi vrátila barva!« I řekl mu: »Pověz mi nejprve o tom, jak se ti změnila barva a jak jsi ochuravěl, abych to uslyšel!« On pak mu pravil: »Bratře můj, věz, když jsi ke mně poslal svého vezíra, aby mě požádal, abych se dostavil před tebe, že jsem se přichystal a vyrazil jsem ze svého města. Potom jsem si vzpomněl, že jsem nechal ve svém zámku ten drahokam, který jsem ti dal. Vrátil jsem se tedy do svého zámku. Tu jsem našel svou manželku a s ní černého otroka, an spal na mém lůžku. I zabil jsem je oba a přišel jsem k tobě, maje stále na mysli tuto věc. Tohle pak bylo příčinou změny mé barvy a mé churavosti. A co se týká toho, jak se mi navrátila barva, tu mi promiň, abych se ti o tom zmiňoval!« Když pak jeho bratr uslyšel jeho řeč, řekl mu: »Zapřísahám tě při Bohu, abys mi pověděl, jak se ti navrátila barva!« I pověděl mu všechno, co viděl. Tu pravil Šahrijár svému bratru Šáhzamánovi: »Chci to spatřit na vlastní oko.« I řekl mu jeho bratr Šáhzamán: »Dělej, že odjíždíš na lov a honbu, ale skryj se u mne a sám se o tom přesvědčíš a ujistíš se o tom očitě.«

I dal král vyhlásit v tu chvíli, že se vydá na cestu. I vyšla vojska se stany ven z města a vyjel také král. Potom usedl v ležení a pravil svým

služebníkům: »Ať ke mně nikdo nevhází!« Potom se přestrojil a vyšel tajně do zámku, v němž byl jeho bratr, a seděl u okna, hledícího do té zahrady, nějakou chvíli. A hle, ty otrokyně a jejich paní vešly s těmi černými otroky a počínaly si, jak pravil jeho bratr, až do odpoledního adhánu. Když pak král Šahrijár uzřel onu věc, ulétl mu rozum z hlavy a pravil svému bratru Šáhzamánovi: »Pojďme, odcestujeme tak, jak jsme, není nám potřebí království, dokud nespátříme někoho, jemuž se stalo něco podobného jako nám. A ne-li, bude lépe pro nás zemřít než žít.«

Potom vyšli tajnými dveřmi zámku a brali se cestou dni a noci, až dospěli k stromu uprostřed palouku a prameni vody vedle slaného moře. I napili se z onoho pramene a usedli, aby si odpočinuli. Když pak uplynula chvíle ze dne, hle, moře se rozbouřilo a vystoupil z něho černý sloup, zvedaje se k nebi a směřuje k onomu palouku. Když pak to uzřeli, ulekli se a vylezli na vrchol toho stromu — a ten byl vysoký —, aby se podívali, co se bude dít. A hle, byl to džinn postavy vysoké, lebky široké, obširných prsou, a na hlavě měl truhlu. Pak vystoupil na pevninu a přišel k tomu stromu, na němž oni byli, a usedl pod ním a otevřel tu truhlu, a vyňal z ní skříňku. Potom ji otevřel, i vyšlo z ní děvče štíhlé postavy, sličností se skvějící, jakoby slunce zářící, jak pravil básník 'Atíja krásně pějící:

*»Vyšlo v temnotě, i vzešel zase den,
na vrcholcích každý strom byl ozářen.
Jeho ze záblesku slunce vycházejí,
každý měsíc, vzejde-li, je zahanben.
Před ním veškero se jsoucno k zemi sklání,
vyjde-li a s něho závoj odhalen.
Když pak kolem něho zalesknou se blesky,
slzí hojný proud hned na zemi je dštěn.«*

Když pak ten džinn na ni pohleděl, pravil: »Paní ctných, ty, kterou jsem uchvátil v tvé svatební noci, chce se trochu vyspat.« Potom si ten džinn položil hlavu té dívky na koleno a usnul. Ta dívka pak pozvedla hlavu k vrcholu stromu, tu uzřela oba krále, ani byli na onom stromě. I zvedla džinnovu hlavu s kolena a položila ji na zem a postavila se pod strom a pravila jim pokynem: »Sestupte a nebojte se toho 'ifríta!« I řekli jí: »Zapřísaháme tě při Bohu, promiň nám tuhle věc!« Ale ona jim pravila: »Nesestoupíte-li, probudím na vás 'ifríta, aby vás zabil nejhorším způsobem.« Tu se ulekli a sestoupili k ní. I povstala jim ku počtě a pravila: »Zarazte, zarazte silně! A ne-li, probudím na vás 'ifríta.« Z bázně pak pravil král Šahrijár svému bratru, králi Šáhzamánovi: »Bratře můj, učiň, co ti rozkázala!« Ale on řekl: »Neučiním, učiň to ty přede mnou!«

A začali na sebe mrkat stran souložení s ní. I pravila jim: »Co je to, že vás vidím, jak na sebe mrkáte? Nepřistoupíte-li a neučiníte to, probudím na vás 'ifrita.« Tu z bázně před tím džinnem ji položili oba nznak. Když pak byli hotoví, pravila jim: »Zvedněte se!« A vyňala z kapsy měšec a z něho jim vyňala šňůru, na níž bylo pět set a sedmdesát pečetních prstenů. Pak jim řekla: »Víte, co tyhle znamenají?« Oni pak pravili: »Nevíme«. I řekla jim: »Majitelé těchto pečetních prstenů všichni se mnou souložili a nasadili paroh tomuto 'ifritovi. Dejte mi tedy své pečetní prsteny, vy oba bratři!« I dali jí s rukou prsteny. Pak jim pravila: »Tenhle 'ifrit mě uchvátil v mé svatební noci. Potom mě položil do skřínky a tu skřínku vložil dovnitř truhly a na tu truhlu přidělal sedm těžkých zámků a položil mě do hlubiny moře zčeřeného, vlnami zmítaného, nevěda, jestliže některá žena z nás chce nějakou věc, že ji nic nepřemůže, jak pravil jeden z nich:

*,Ty nespolehej v ženy
a nevěř slibům jejich,
jich hněv i zalíbení
jen v lůnech visí jejich.
A jeví lásku lživou,
lstí podšit šat je jejich.
Viz Júsufův jen příběh,
v němž najdeš šalbu jejich.
Což nevíš, Adam z ráje
že vyšel vinou jejich?'*

A pravil jeden z nich:

*,Soka haníš-li, jej sílíš hanou svou,
nenít vina má, jak rost' jsem, nesmírnou.
Milencem-li jsem, co jiného pak jsem,
než čím muži byli dávno přede mnou?
Těm se jenom obdivovat sluší,
kteří zdraví svodu ženy uniknou.'*

Když pak ti dva králové od ní uslyšeli tuto řeč, podivili se nanejvýše a řekli si navzájem: »Když tenhle je 'ifrit, tu se mu stalo něco horšího toho, co se stalo nám, a tohle je věc, která se nestala nikomu.«

Potom oba od ní odešli v tu chvíli a vrátili se do města krále Šahrijára. Ten pak vešel do svého zámku a srazil krk své manželce a těm otrokyním a těm černým otrokům. A pak si brával král Šahrijár každé noci děvče, pannu, aby jí vzal panenství, potom ji dal zabít. A neustal v tom

po dobu tří let. I reptali lidé a utíkali se svými dcerami a v onom městě nezbylo děvčete schopného sňatku.

Potom král rozkázal vezírovi, aby mu přivedl děvče podle jeho běžného zvyku. I vyšel vezír a pátral, ale nenalezl děvčete. Odebral se tedy do svého příbytku zklamán, sklíčen, boje se krále o sebe sama.

A vezír králův měl dvě dcery, starší se jmenovala Šahrazád a mladší se jmenovala Dunjázád. A ta starší byla čtla knihy a dějiny a životopisy králů předchozích a zprávy o národech minulých. Říkalo se, že sebrala tisíc knih z knih dějepisných, týkajících se zašlých národů a dávno zmizelých králů a básníků. I pravila svému otci: »Co je to, že tě vidím zklamáného, snášejícího strast a zármutek? Vždyť pravil jeden z nich v tom smyslu:

*„Řci tomu, kdo má strastí,
že trvání v nich není.
Tak jako přejde radost,
tak přejde utrpení.“*

Když pak vezír uslyšel od své dcery tuto řeč, vypravoval jí, co se mu zběhlo s králem od prvního do posledního. I pravila mu: »Při Bohu, otče můj, provdej mě za tohoto krále! Buď zůstanu živa, anebo se stanu obětí za děti muslimů a jejich záchranou z jeho rukou.« On pak jí řekl: »Zapřísahám tě při Bohu, nevydávej se nikterak v nebezpečí!« Ale ona mu pravila: »Musí to býti.« I řekl: »Mám strach o tebe, že se na tobě vyplní to, co se vyplnilo na tom oslu a býku s tím rolníkem.« I pravila mu: »A co to bylo, co se jim zběhlo?«

POHÁDKA O BÝKU A OSLU A ROLNÍKOVÍ

Pravil: »Věz, dcero má, že jeden z kupců měl jmění a dobytek a měl manželku a děti. A Bůh — On je vznešený — byl mu dal znalost jazyků zvířat a ptáků. A obydlím onoho kupce byly žirné kraje a měl na svém statku osla a býka.

Tu přišel jednoho dne ten býk k místu toho osla, i shledal, že je zame-teno, pokropeno a že má v jeslích prosetý ječmen a prosetou řezanku a že leží odpočívaje a že čas od času na něm vyjede jeho pán za nějakou věcí, jež se mu nahodí, a vrátí se zase k svému obvyklému způsobu života. Jednoho dne pak uslyšel ten kupec býka, an praví oslu: »Ať ti

a rozkazoval až do konce dne. Pak se díván rozešel a král Šahrijár vešel do svého zámku. Jakmile pak nadešla noc, vykonal svou věc s dcerou vezírovou.

«Když pak nastala noc třetí,» pravila jí její sestra Dunjázád: »Sestro má, dokonči nám své vypravování!« I pravila: »S láskou a úctou! Došla mne zvěst, ó šťastný králi, že ten třetí stařec pověděl tomu džinnovi příběh ještě podivuhodnější, než byly oba ty příběhy. I podivil se ten džinn měrou nejvyšší a zachvěl se rozkoší a řekl: ‚Dávám ti zbytek jeho viny a propouštím vám ho.‘ Tu přistoupil ten kupec k těm starcům a poděkoval jim a oni mu blahopřáli k záchraně a každý se vrátil do svého města.

Ale tohle není o nic podivuhodnější než pohádka o rybáři.« Pravil: »A jak to bylo?«

POHÁDKA O RYBÁŘI A 'IFRÍTOVI

Pravila: »Došla mne zvěst, ó šťastný králi, že byl jednou jeden muž, rybář, a ten byl pokročilý věkem a měl manželku a tři děti. Ale žil v nuzných poměrech. A bylo jeho zvykem, že házel svou síť každého dne čtyřikráte, nic více. Tak vyšel jednoho dne v době polední a přišel na břeh mořský a složil svůj koš a vykasal si košili a vešel do moře a vrhl svou síť a vyčkával, až se ponořila ve vodě. Potom sebral její provazce, i shledal, že se stala těžkou. Táhl ji tedy, ale nezmohl to. I přetáhl jednu stranu na pevninu a zatloukl kolík a přivázal ji. Pak se svlekl a potopil se do vody okolo sítě a nepřestal se s ní lopotit, až ji vynesl. Tu se zaradoval a vystoupil a oblekl si šaty a přišel k síti, i našel v ní mrtvého osla, a ten mu potřhal síť. Když pak to uviděl, zarmoutil se a pravil: ‚Není moci a není síly, leč u Boha vznešeného, nesmírného!‘ Potom řekl ten rybář: ‚Tohle je podivná obživa!‘ A přednášel řka:

*„Kdo v moře hroužíš se, jež za tmy zhoubně duje,
nech dřiny, námaha ti zisku neslibuje!“*

*Což nezříš rybáře, jak na úlovek čeká,
když hvězd roj v temné noci nebe naplňuje!
On v moře hloub se noří, v tvář ho bije vlna,
však od hořejšku sítě oka nevzdaluje.
A v noci teprv usne, raduje se z ryby,
jíž ústa rožeň poltí už, jenž usmrcuje.
Ji koupil od něho, kdo noc svou v klidu tráví
a zimy nezkusí, jej štěstí zahrnuje.
Buď sláva Pánu, jenž zde dá a tam zas vezme,
tak tenhle ryby jí a tamten loví mu je.'*

Potom pravil: ‚Jen do toho! Musím být něčím obdařen, dá-li Bůh —
On je vznešený —.‘ A přednášel řka:

*‚Trpělivost Předobrého brněním si vzítí,
sluší se, když nějaké tě potká utrpení.
Sluhům Jeho nestěžuj si, tím jen stěžuješ si
na Toho, kdo slitovný je, těm, v nichž soucit není.‘*

Potom jej vymotal ze sítě a ždímal ji. Když pak ji vyždímal, rozprostřel ji a vešel do moře a pravil: ‚Ve jménu Božím!‘ A vrhl ji a vyčkával na ni, až se usadila. I stala se těžkou a zapadla více než po prvé. On se tedy domníval, že jsou to ryby, i přivázal síť a svlekl se a sestoupil a potopil se, až ji vyprostil, a lopotil se, až ji vynesl na pevninu. I našel v ní veliký džbán, a ten byl pln písku a hlíny. Když pak to uzřel, povzdychl a přednášel řka:

*‚Ó sudby ohni, zílum svůj plam,
a ušetř, nezhasneš-li sám!
Svou obživu jsem hledat šel,
i shledal jsem, že je ta tam.
Blb mnohý k Plejádám se vznese,
však mudrc bývá málo znám.‘*

Potom zahodil ten džbán, a vyždímal síť a očistil ji a prosil Boha — On je vznešený — o odpuštění, a vrátil se po třetí k moři a hodil síť a vyčkával na ni, až se ponořila. Pak ji vytáhl, i našel v ní střepy a láhve a kosti. Tu se rozzlobil velmi a rozplakal se a přednášel řka:

*‚Tobě nelze odmítnout ni získat úspěchu si,
nevěř, mrav a vzdělání že k němu věsti musí.‘*

*Osudem jsou rozděleny majetek a štěstí,
 v jedné zemi sklizeň hojná, jinde úrodnost kusý.
 Nehodného povyšují často změny času,
 šlechtěného ponížují, až mu život zhnusí.
 Přijď, ó smrti, jeť ten život pouržení hoden,
 sokoli když poníženi, povýšeny husy.
 Není divu, znamenitý muž že bývá chudý,
 bezvýznamný ve svém jmění div se neudusí.
 Některý pták létá zemi od východu v západ,
 druhý má vše dobré, ač se o krok nepokusí.'*

Potom pozdvihl hlavu k nebi a pravil: „Bože, Ty víš, že neházím svou síť, leč čtyřikráte každého dne, a už jsem ji hodil třikráte, ale ničeho se mi nedostalo. Uštědři mi tedy obživu, Bože, tentokráte!“ Potom pronesl jméno Boží a hodil síť do moře a vyčkal, až se ponořila, a táhl ji. Ale nebyl s to ji vytáhnouti, a hle, ona se zapletla do dna. I řekl: „Není moci a není síly, leč u Boha!“ Potom přednášel:

*„Hanba světu, taký-li má svět ten být,
 mám já na něm jenom bídu s žalem mít!
 Ráno je-li život muže šťastný,
 večer ze své číše dá mu zhoubu pít.
 Při tom: „Kdo je nejšťastnější v světě!“
 řekne-li se, mne zaň chtějí vyhlásit.’*

A svlekl se a potopil se nad ní a namáhal se s ní, až ji vynesl na pevninu. A rozevřel tu síť, i našel v ní naplněnou lahvičku z mosazi, mající hrdlo zapečetěné olovem, na němž byl vytištěn pečetní prsten pána našeho Sulaimána, syna Dá’udova — pokoj jim —. Když pak ji ten rybář uzřel, zaradoval se a pravil: „Tuhle prodám na měděném trhu, vždyť má cenu deseti zlatých dinárů.“ Potom jí pohnul, i shledal, že je těžká, a shledal, že je zazátkována. I řekl si v duchu: „Podívejme se, co je v této lahvičce! Otevru ji a prohlédnu si, co je v ní, a poté ji prodám.“ Potom vyňal nůž a lopotil se s tím olovem, až je odlomil od lahvice. A položil ji stranou na zemi a třásl jí, aby se vysypalo, co je v ní. Ale nevypadlo z ní nic. I podívil se nanejvýše. Potom vyšel z té lahvice kouř, jenž vystoupil až k oblakům nebe a plížil se po povrchu země. A poté se ten kouř scelil a shromáždil se a zhoustl a otrásl se, pak se stal ‘ifritem, jehož hlava se stýkala s oblohou, kdežto zemi měl u nohou, a hlavu měl v podobě bány a jako vějačky dlaně, s hnáty jako stožáry vysokými a ústy jak sluj širokými a zuby jak balvany velikými. A nozdry měl jak hrdlo u konvice a oči planoucí jako dvě svíce, čelo měl zachmuřené a oko zamračené. Když pak

ten rybář uzel toho 'ifrita, zatřásl se mu hrudní svaly a zuby mu drkotaly a slina se mu vysušila a cesta se před ním zatemnila. Jakmile pak ho ten 'ifrit uzel, řekl: „Není Boha kromě Boha, Sulaimán je prorok Boží.“ Potom ten 'ifrit pravil: „Proroku Boží, nezabíjej mě, vždyť já se ti už nezprotivím slovem, ani se proti tobě nevzbouřím skutkem!“ I řekl mu rybář: „Ó máride, pravíš: „Sulaimán je prorok Boží,“ a Sulaimán zemřel před dobou tisíce a osmi set let a my jsme na konci času. Jakýpak je tvůj příběh a jaká je tvoje příhoda a proč jsi vlezl do této lahvice?“ Když pak ten márid uslyšel rybářovu řeč, řekl: „Není boha kromě Boha, těš se na radostnou zvěst, rybáři!“ I pravil rybář: „Co radostného mi zvěstuješ?“ On pak řekl: „Ze budeš zabít v této chvíli nejhorším způsobem.“ Pravil rybář: „Zasloužíš si za tuto radostnou zvěst, ty náčelníku 'ifritů, abys pozbyl záštity Boží, ty zavržený! Proč mě chceš zabít a zač zasloužím smrti? Vždyť jsem tě vysvobodil z té lahvice a zachránil jsem tě ze dna mořského a vynesl jsem tě na pevninu.“ Tu pravil ten 'ifrit: „Vyžádej si ode mne, jakou smrti chceš zemřít a jakým způsobem chceš být zabit!“ I řekl rybář: „Co je má vina a zač mám být tak odměněn od tebe?“ Pravil 'ifrit: „Slyš můj příběh, rybáři!“ Pravil rybář: „Mluv, ale buď stručný v řeči, vždyť mi už duše dospěla do nosu.“ I řekl: „Věz, rybáři, že náležím k odbojným džinnům a vzbouřil jsem se proti Sulaimánu, synu Dá'udovu — pokoj jim — , já a džinn Šachr. I poslal ke mně svého vezíra Ašafa, syna Barachijova. Ten pak mě přivedl nevolky a hnal mě pokořeného proti mé vůli a postavil mě před něho. Když pak mě Sulaimán uzel, zaklínal mě a nabídl mi víru a přijetí jeho poslušnosti. Ale já jsem odmítl. I dal si přinést tuto lahvičku a uvěznil mě v ní a zapečetil mě olovem a vtiskl do něho nejmohutnější jméno a dal rozkaz džinnům. Ti pak mě odnesli a hodili mě do širého moře. I zůstal jsem tam sto let, pak jsem si řekl v srdci: „Každého, kdo mě vysvobodí, obohatím na věky.“ I přešlo sto let, ale nikdo mě nevysvobodil. Pak mi nadešlo druhé sto, i řekl jsem: „Každému, kdo mě vysvobodí, otevru poklady země.“ Ale nikdo mě nevysvobodil. Pak přešla nade mnou čtyři sta jiných let, i řekl jsem: „Každému, kdo mě vysvobodí, vyplním tři přání.“ Ale nikdo mě nevysvobodil. Tu jsem se náramně rozhněval a řekl jsem si v duchu: „Každého, kdo mě vysvobodí v této chvíli, zabiji a dám mu na vybranou, jak chce zemřít.“ A nuže, ty jsi mě vysvobodil a dávám ti na vybranou, jak chceš zemřít.“ Když pak rybář uslyšel řeč 'ifritovu, řekl: „Bože, to je ku podivu, že jsem tě přišel vysvobodit právě v těchto dnech!“ Potom pravil rybář 'ifritovi: „Odpusť mi mou smrt, odpusť ti Bůh tvou smrt a nezahub mě, sice dá Bůh moc nad tebou někomu, kdo tě zahubí.“ Ale ten márid řekl: „Musím tě zabít. Vyžádej si ode mne, jakou smrti chceš zemřít!“ Když pak ten rybář nabyl od něho o tom jistoty, znovu se obrátil na toho 'ifrita a pravil: „Odpusť mi z vděku za to, že jsem tě pustil na svobodu!“ Ale 'ifrit pravil:

„A já tě zabiji jen proto, že jsi mě vysvobodil.“ I řekl mu rybář: „Šejchu 'ifritů, zachovám se k tobě laskavě a ty mi odplácíš ošklivě. Avšak nelže přísloví, když praví toto:

*„Činili jsme dobro, vděkem byl nám opak,
nad to věru není horši hanebnosti.
Ten, kdo laskavý je vůči nehodnému,
stejný vezme vděk, jak hyenu kdo hostí.““*

Když pak ten 'ifrit uslyšel jeho řeč, řekl mu: „Nedělej okolky, musíš zemřít!“ Tu pravil rybář: „Tohle je džinn, ale já jsem člověk a Bůh mi dal dokonalý rozum, a nuže, já nastrojím svou chytrostí a svým rozumem něco k jeho záhubě, když on mi strojí úklady svou šalbou a špatností.“ Potom řekl 'ifritovi: „Musíš mě zabít?“ Pravil: „Ano.“ I řekl mu: „Při nejmohutnějším jménu, vyrytém na prstenu Sulaimána, syna Dá'udova — pokoj jim —, otáží se tě na něco a řekneš mi pravdu o tom.“ Pravil: „Ano.“ Potom ten 'ifrit, když uslyšel zmínku o nejmohutnějším jménu, se zarazil a zatřásl se a pravil mu: „Taž se, ale buď stručný!“ I řekl mu: „Ty že jsi byl v téhle lahvičce, ačkoli ta lahvičce nepojme ani tvou ruku, ani tvou nohu? Jakpak by tě mohla pojmouti celého?“ Tu mu pravil ten 'ifrit: „A ty nevěříš, že jsem v ní byl?“ I řekl rybář: „Neuvěřím ti nikdy, dokud tě v ní nespátřím na vlastní oko.“

A zastihlo Šahrazádu ráno, i zmlkla v řeči, k níž jí dovolení dáno.

«Když pak nastala noc čtvrtá,» pravila jí její sestra: »Dokonči nám své vypravování, nespíš-li!« I pravila: »Došla mne zvěst, ó šťastný králi, že ten rybář pravil tomu 'ifritovi: „Neuvěřím ti nikdy, dokud tě v ní nespátřím na vlastní oko.“ I oťrásl se ten 'ifrit a stal se kouřem nad mořem a shromáždil se a vlezl pomaličku do té lahvičce, až ten kouř vyplnil vnitřek lahvičce. A hle, rybář si pospíšil a vzal tu olověnou, zapečetěnou zátku a vtiskl ji na hrdlo lahvičce a zvolal na 'ifrita a řekl mu: „Vyžádej si ode mne, jakou smrti chceš zemřít! Při Bohu, hodím tě do tohoto moře a vystavím si zde dům a každému, kdo sem přijde, zabráním, aby si zalovil, a řeknu mu: „Zde je 'ifrit. Každému, kdo ho vytáhne, dá na vybranou, jak chce zemřít a jak ho má zabít.““ Když pak ten 'ifrit uslyšel rybářovu řeč a viděl, že je uvězněn, chtěl vyjít, ale nemohl, neboť mu v tom bránil otisk pečetního prstenu Sulaimánova, a poznal, že ho rybář přelstil. I pravil: „Já jsem s tebou žertoval.“ Ale rybář mu pravil: „Lžeš, ty nejbídnější a nejhnusnější a nejmenší z 'ifritů!“ Potom rybář vynesl tu lahvičce na břeh mořský. I řekl mu 'ifrit: „Ne, ne!“ Ale rybář pravil: „Ano, ano!“ Pak ten márid zjemnil svou řeč a ponížil se a pravil: „Co chceš se mnou provést, rybáři?“ Pravil: „Hodím tě do moře. Pobyl-li jsi v něm tisíc

a osm set let, pak já tě nechám, abys v něm zůstal, až nastane hodina. Neřekl jsem ti: „Ponech mě na živu, ponechá tě Bůh na živu, a nezabíjej mě, sice tě zabije Bůh?“ Ale ty jsi odmítl můj výrok a nechtěl jsi, leč proradně se ke mně zachovat, Bůh pak tě uvrhl do mé ruky, i zachoval jsem se k tobě proradně já.‘ Tu pravil ten ‘ifrit: ‚Otevři mi, abych ti prokázal dobrodiní!‘ Ale rybář mu řekl: ‚Lžeš, ty proklatče, na mne a na tebe se hodí příklad vezíra krále Júnána a mudrce Dúbána.‘ I pravil ‘ifrit: ‚A co bylo s vezírem krále Júnána a mudrcem Dúbánem a jaký je jejich příběh?’

POHÁDKA O VEZÍRU KRÁLE JÚNÁNA A PŘÍBĚHU MUDRCE DÚBÁNA

I řekl rybář: ‚Věz, ó ‘ifrite, že v dávném čase panoval a v uplynulé době a věku, který konec vzal, v městě Fursu a zemi Rómánské jeden král, jenž král Júnán se nazýval a jméním oplýval a vážnosti požíval a vojska a tělesné stráže z různých plemen ovládal. Ale na těle měl malomocenství a na jeho vyléčení se nezmohli lékaři a mudrci. A užíval léky a prášky a masti, ale nic mu z toho neprospělo a žádný z lékařů ho nemohl vyléčit.

A byl vešel do města krále Júnána velký mudrc, pokročilý věkem, jenž se nazýval mudrc Dúbán, a byl četl knihy řecké a perské a římské a arabské a syrské a znal lékařství a hvězdy a znal základy vědy o nich a pravidla jejich věcí, totiž jejich prospěšnost a škodlivost, a znal veškery rostliny a traviny a byliny škodlivé a prospěšné a znal filosofii a obsáhl veškeré vědy lékařské i jiné. Potom ten mudrc, když vešel do toho města a zůstal v něm několik málo dní, uslyšel zprávu o tom králi a jaké přepadlo jeho tělo malomocenství, kterým ho zkoušel Bůh, a že lékaři a mužové věd nejsou s to ho vyléčit. Když pak došla toho mudrce zvěst o tom, strávil noc zabrán v přemýšlení. Jakmile pak se ráno dostavilo a svým světlem zazářilo a se rozednilo, oblekl ten mudrc své nejskvostnější šaty a vešel ke králi Júnánovi a políbil před ním zemi a přál mu trvání moci a milostí a promluvil s ním, jak uměl nejkrásněji, a pověděl mu o sobě a pravil: ‚Ó králi, došla mne zvěst o tom, co tě zkrušilo z toho, co máš na těle, a že tě mnozí z lékařů léčili, ale neznali prostředku k odstranění toho. A nuže, já tě vyléčím, ó králi, a nenapojím tě lékem, ani tě nepomaži mastí.‘

Když pak král Júnán uslyšel jeho řeč, podivil se a řekl mu: ‚Jak to učiníš. Při Bohu, vyléčíš-li mě, obohatím tě do třetího kolena a prokáži ti milost a vše, čeho si budeš přát, bude ti náležet a staneš se mým stolovníkem a mým miláčkem.‘ Potom ho přiřadil čestným rouchem